

Informasjon til sjømannsleger om hvordan de skal forholde seg til spesialistuttalelser.

Fagnemnda for helsesaker erfarer at det kan være uklart for sjømannslegene hvordan de skal forholde seg til spesialistuttalelser når spesialisten formidler at det er forsvarlig at arbeidstaker til sjøs kan fortsette i sitt arbeid til tross for helsesvikt eller behandling.

Utfordringene som sjømannslegene møter i slike situasjoner kan være:

1. I hvilken grad spesialistens uttalelse skal vektlegges i sjømannslegens vurdering av om helseerklæring kan utstedes.
2. Hvordan forholde seg til spesialistens uttalelse, dersom sjømannslegens vurdering eller regelverket ikke støtter opp under det spesialisten formidler.
3. Kommunikasjonsutfordringer med arbeidstaker til sjøs dersom vedtaket sjømannslegen fatter ikke er i samsvar med spesialistens uttalelse.

Det er kun sjømannsleger som er sertifisert for, og som har kompetanse til, å avgjøre om en arbeidstaker fyller krav til å få en helseerklæring for arbeid til sjøs. Vi viser til Forvaltningsloven § 1, som definerer sjømannslegen som et forvaltningsorgan og Helseforskriften § 9 og § 7. Dette betyr at det er helt klart at sjømannslegene ikke er bundet til spesialistens vurdering av om det er forsvarlig at arbeidstakeren kan få en helseerklæring eller ikke, og at spesialistens vurdering heller ikke skal være førende for sjømannslegens vedtak.

Gode spesialistuttalelser kan imidlertid være til støtte for sjømannslegene når det skal gjennomføres risikovurdering for å avgjøre om helsekrav er innfridd eller ikke. Spesialistuttalelser kan gi god informasjon og beslutningsstøtte når det gjelder å belyse en medisinsk tilstand og sannsynlighet for hendelser. Sjømannslegene kan imidlertid vurdere spesialistens uttalelser kritisk, og selv avgjøre hvilken informasjon som er relevant for saken.

Fagnemnda er av den oppfatning at uheldige uttalelser fra spesialist, som kan medføre at det skapes forventninger hos arbeidstakere som sjømannslegen ikke kan innfri, kan forbygges dersom sjømannslegen skriver gode henvisninger til spesialisten. Slike henvisninger bør være konkrete og tydelige i bestillingen, samt inneholde:

- informasjon om formålet med helsesertifisering for arbeid til sjøs
- litt om helsekrav for aktuelle tilstand
- spørsmål om sannsynlighet for residiv, komplikasjoner, forverring etc av tilstanden og evt. behandlingen av denne, samt potensiale for funksjonssvikt på arbeid til sjøs.

Det ideelle er om spesialisten viser til litteratur for sine uttalelser. Det anbefales at dere ber om at sannsynlighet tallfestes, for å oppnå mest mulig lik situasjonsforståelse.

Sannsynlighet ved helsesertifisering for arbeidstakere til sjøs defineres som følgende:

- Svært lav sannsynlighet: < 2 % årlig sannsynlighet
- Lav sannsynlighet: 2-5 % årlig sannsynlighet
- Moderat sannsynlighet: 5-10 % årlig sannsynlighet
- Høy sannsynlighet: > 10 % årlig sannsynlighet

Dersom arbeidstaker til sjøs har oppfattet at behandlende lege eller spesialist har gitt uttrykk for at de kan fortsette i arbeidet som før, og sjømannslege ikke kan oppfylle denne forventningen, har vi forståelse for at det kan oppstå situasjoner som kan være utfordrende for sjømannslegene å håndtere. I slike situasjoner anbefaler vi å sette av tilstrekkelig tid til samtale, der formålet med helseerklæringer og ulike legeroller forklares til arbeidstakeren. Det er også viktig å gi en god begrunnelse for vedtaket man har fattet. En god begrunnelse inneholder å vise til risikovurderingen man har gjort og til aktuelle del av helseforskriften. Arbeidstakeren skal få veiledning om rett til å klage og å søke om dispensasjon, saksgang og tilbud om bistand til dette. I en slik prosess bør arbeidstakeren oppfordres til å tenke godt gjennom og begrunne hva han er uenig i når det gjelder vedtaket som er fattet, slik at sjømannslegen kan få mulighet til å revurdere vedtaket på bakgrunn av opplysningene som arbeidstakeren gir.

Fagnemnda anbefaler også at sjømannslegene rutinemessig informerer arbeidstakere ved utstedelse av erklæring etter Helseforskriften om at de må oppsøke sjømannslege for ny vurdering, dersom det skjer noe nytt med helsetilstanden i den perioden helseerklæringen gjelder. Det kan være nyttig å vise til arbeidstakers plikt til å konsultere sjømannslege dersom han har grunn til å anta at helsekravene i helseforskriften ikke lenger er oppfylt, og vise til Helseforskriftens § 6.